

Ivana Zajc

Andrej Predin: Čebula Grdula.

Jezero: Morfemplus, 2015.

Pisatelj in publicist Andrej Predin, verjetno najbolj znan po mladinskem romanu *Na zeleno vejo* in po zbirki o deklici Mici z Mančkovimi ilustracijami, je svoje ustvarjanje obogatil s slikanico z naslovom *Čebula Grdula*. V njej se kaže avtorjeva značilna duhovitost, predvidljivosti strukture pa se zgodba izogne z naslovnim likom, ker je ta začrtan tako, da bralca izzove k zapolnitvi mnogih odprtih mest.

Pripoved v rimah dogajanje dozira v počasnih zamahih, ki zgodbo nekoliko stopnjujejo in srečno končajo. Čebula Grdula predstavlja nekaj strašnega in nevarnega, nekaj kar nepričakovano vdira v normalni vsakdan ter običajne odrasle vznemiri in izzove. Obisk nevarne nepovabljenega gostje v kuhinji se konča srečno, saj koščki Čebule Grdule oplemenitijo slastne špagete. Zgodbeni zaplet je preprost: V kuhinjo skozi okno prinese nenavadno bitje – Čebulo Grdulo. Ta je strašno napadalna in zelo zlobna. Najprej se skriva v omaro in si brusi želo, nato pa so ogrodje strukture njeni piki družinskih članov. Vsakega, ki stopi v kuhinjo, napade, s čimer se gradi osnova zgodbene strukture – ponavljanje: Najprej se spravi na dedka, ki je želel vzeti malo marmelade, nato napade očka, ki se želi čebuli maščevati, nazadnje je njena žrtev mama, ki napadalki grozi s strupom. Čebula Grdula vsakega piči v občutljivo točko na telesu: dedka v prst, s čimer mu prepreči, da bi sunil sladki namaz, »plečatega« očka v plešo, mamo pa v

»obširno planjavo«. Čebuline žrtve boleči vbodi z želom vržejo na tla, kjer vsi po vrsti stokajo. Dramaturgija dogajanja se skoraj izključno gradi s ponavljanji nevarnih akcij Čebule Grdule, s kopičenjem njenih žrtev se zgodba dovolj učinkovito stopnjuje. Pripoved doseže vrh in »preseka« ponavljanj, ko z nožem v roki nad Čebulo Grdulo plane babica. Ženički jo uspe premagati: Čebulo z enim zamahom razreže na dva kosa, z obliži oskrbi bližnje in razglasi, da je zmagala pravica. Zgodba se z zamahi noža tudi konča: med sekljanjem Čebule Grdule babica joče, čebula pa pristane v slastni omaki za špagete.

Format publikacije, ki jo je oblikovala Brigita Vehar, je priročen za skupno branje otrok in staršev ter ni prevelik. To ustreza slogu Roka Predina, pisateljevega brata, ki je slikanico ilustriral. Izrisane podobe so zožene na najpomembnejše elemente besedilnega dela. Likovni kod je dinamičen v smislu gibanja oseb in duhovit v oblikovanju situacij. Slikanica veliko dolguje komunikaciji med besedo in ilustracijo. Slednja tekst dopolnjuje z informacijami na mestih, kjer bi utegnila sicer ostati kaka nejasnost. S podrobnostmi, ki pa so smotrne in jih nikakor ni preveč, slikovni del knjige pogloblja zgodbo. S pisanimi barvami in simpatično karikiranimi podobami oseb na besedilo deluje tako, da mu odvzame nekoliko teže v prid lahkotnosti. Sodelovanje obeh kodov zgodbo o napadih nenavadne čebule obarva rahlo humorno. Če rimani tekst natančneje karakterizira le zlohotni naslovni lik in so drugi vzpostavljeni v razmerju do delovanja Čebule Grdule – dialogi so denimo večinoma omejeni na nekaj medmetov –, pa ilustracije ponujajo za otroka oprijemljive ter tipične podobe dedka, očka, mame in babice. Posebno izrazne so obrazne poteze osrednjih oseb. Generičnost družinskih članov v besedilu omogoča otrokovo aktivno vnašanje lastnosti njegovih pomembnih bližnjih. Če te besedilo prikaže tipsko, središče prevzame preteča Čebula. Pri tej je ključno, da ji ilustracija – kljub temu da jo izriše s prikupno zlohotnimi potezami – ne odvzame enigmatičnosti, ki jo vzpostavlja besedilo. Prav ta element omogoči, da se slikanica, ki sicer temelji na ponavljanju situacij, izogne motivni monotoniji in pretirani preprostosti ter enodimenzionalnosti.

Naslovni lik je nekakšen hibrid med čebulo in žuželko, verjetno čebelo, ki je skoraj enakozvočnica čebule. Čebula Grdula namreč prileti skozi okno, ima želo, s katerim piči, brenči in je kosmata, sama si brusi bodalo, po drugi strani pa peče v očeh, ko jo babica na koncu seklja. Nedoločljivost lika, ki frči po sobi in pika, ter nevsiljiva fantastika, s katero se vzpostavlja, poskrbita za to, da je njegova identiteta odprta in zanimiva. Slikanica temelji na poudarjanju njegovih negativnih lastnosti, medtem ko drugi liki

pristanejo na drugem polu zato, ker se proti njeni zlobi borijo. Gradnja Grdulinih lastnosti je primer črno-belega slikanja, njena enodimenzionalna karakterizacija je predstavljena z vidika članov gospodinjstva, v katerega to nepovabljenost bitje vstopi. Besedilo Čebulo orisuje z mnogimi, a med seboj zelo podobnimi in nerazvejanimi atributi: Najprej je le »kosmata« in »debela«, ko pa začne s pikanjem družinskih članov, postane »strahota«, »grozna«, »zlodej kosmat«, »strašna«, »grdoba«, »zlobni hudir« in »zlohota«. Pri tem se zdi neproblematično, da je Čebula Grdula naslikana kot popolnoma negativen in strašen lik. Književnost za otroke se namreč rada druži s črno-belimi slikanjem. Seznan zgornjih lastnosti naslovnega lika pa kaže, da bi bil ta v Predinovi novi slikanici lahko začrtan z več jezikovne inovativnosti in slogovne obdelave.

Zgodba je izpisana v verzih z ujemajočim se številom zlogov, ki pa so mestoma sproščeni z vrinjenimi deli. V slikanici *Čebula Grdula* je ritem dobrodošel in učinkovit element, saj narekuje dinamiko dogajanja in pri otroku spodbuja občutek za metriko. Primerno je tudi, da je deloma sproščen, saj tako preseže potencialno rigidnost. Ritem narekuje tudi nekatere izpuste glagola in besedne inverzije, pri čemer prvi ne motijo, druge pa na trenutke zvenijo okorno in manjšajo živost ter dinamiko pripovedi. Verzi so rimani, kar je v otroški književnosti po mojem mnenju primerno, saj omogoča ustvarjanje povezav med besedami in krepi občutek za ujemanje glasov. Na trenutke se zdi, da nuja po rimi in ujemanju zlogov verzov omejuje slog pisanja, ki mestoma zveni preveč papirnato: »grdo je zijala, strahota nemila«. Nekatere izmed večinoma zaporednih, včasih pa tudi prestopnih in drugih rim so slabše kvalitete. Merim na rimanje besed iste besedne vrste, ki so hkrati v isti besedni obliki: »obleži«, »brenči«, »hiti«, »grozi«, »zapodi«. To rima odzema inventivnost, kljub temu da lahko po drugi strani otroku predstavlja osnovni vzorec rime, ki jo zlahka usvoji in najde tudi sam.

Nova slikanica, ki je nastala v tandemu bratov Predin, dinamično dogajanje, v katerem je uporabljena celo fizična sila, prikaže na lahkoten način. Nasilje čebule nad ljudmi in obratno je tako omiljeno, na noben način ni problematizirano. Struktura temelji na napadih, lovljenju in v maniri srečnega konca na zmagi nad izzivalko. Za otroško književnost je kompozicija dogajanja precej tipična in ne ponuja kakega posebej izvirnega elementa, reši pa jo zanimiv naslovni lik. V skrivnostno čebulo je mogoče preslikati različne strahove, ki so na koncu premagani. Morda bo kateri od malih bralcev *Čebule Grdule* po branju toliko rajši pokusil tudi kako jed s to sestavino. Kdo ve.